

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

UITGAVE VAN DE VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ, VERENIGING TOT EVALUATIE VAN ALTERNATIEVE BEHANDELMETHODEN EN TOT BESTRIJDING VAN DE KWAKZALVERIJ

Redacteur: J. Th. Balk, Keverberg 54, 1082 BE Amsterdam

Verschijnt 4 x per jaar

HAALT DE ACUPUNCTUUR 1990?

door C.N.M. Renckens

Hoewel de talrijke alternatieve behandelmethoden tegenwoordig door velen en met name ook artsen omzichtiger beoordeeld worden dan in de beginjaren van onze vereniging, toen nog zonder omhaal over kwakzalverij werd gesproken, blijft het opvallend dat hier, met wellicht de homeopathie, de acupunctuur de kroon spant en de meest welwillende ontvangst geniet bij artsen en geïnteresseerde leken.

Er is vermoedelijk in ons land geen oogarts te vinden, die de iriscopie ook maar enige serieuze aandacht waardig acht. De geneeskracht der stenen, zo beeldend beschreven door het Blut-und-Boden - kruidenvrouwtje Mellie Uyldert, wordt door geen enkele respecterende medicus gebruikt. De piskijkerij, in onze Gouden Eeuw door grote schilders vereeuwigd, wordt thans door geen enkele arts meer toegepast, hoewel wij in dit opzicht niet geheel zeker kunnen zijn van de zich thans als "gewoon huisarts" afficherende en nog wekelijks in de provinciale kranten schnabbellende Paul van Dijk. Zelfs onze nationale trots, de Moerman-therapie, telt verhoudingsgewijs slechts weinig epigonen. Het feit, dat deze groep in de publiciteit een bovenmatige aandacht heeft gekregen, samenhangend met een poging om een wetenschappelijk onderzoek naar de werkzaamheid van de Moermantherapie te initiëren, zulks op instigatie van een unanieme en gênante wanprestatie van de Tweede Kamer, die zelfs meende het Koningin Wilhelmina Fonds hieraan te moeten laten meebetalen, heeft toch niet geleid tot verdere verspreiding van deze flauwe kul.

Psychogeen bepaalde klachten

Met de acupunctuur echter liggen deze zaken anders. Menig huisarts verwijst patienten waarmee hij geen raad meer weet zonder veel gewetensbezwaren naar de acupuncturist. Dat het hier in meerderheid psychogeen bepaalde klachten betreft alsmede chronische aandoeningen als migraine, allergiën, reumatische aandoeningen, asthma, eczeem, etc, doet niet af aan het feit, dat de arts vaak zal menen, dat met acupunctuur succes bereikt kan worden. Ook enkele anaesthesisten houden zich in ons land bezig met acupunctuur. Weliswaar wordt nergens in Nederland bij operaties systematisch acupunctuur toegepast in

plaats van narcose — hier moet de acupunctuur het kansloos afleggen — maar bij bestrijding van chronische pijn wordt door sommige anaesthesisten acupunctuur beproefd en er vindt zelfs wetenschappelijk onderzoek plaats naar het werkingsmechanisme van deze chinese naaldkunst.

Waraan dankt de acupunctuur, twintig jaar geleden hier nog vrijwel onbekend, zijn status? Niet door statistisch verantwoorde onderzoeken naar zijn werkzaamheid, deze ontbreken volledig. Niet door publicatie van aangetoonde effectiviteit bij de genezing van welke kwaal dan ook, deze ontbreken eveneens. Niet door het bestaan van een gefundeerde theoretische onderbouwing van de methode: geen van de door de acupuncturisten in het lichaam beschreven zenuwbanen, knooppunten en meridianen, worden bij anatomisch onderzoek teruggevonden. Neen, de populariteit van de acupunctuur moet op andere peilers berusten. Vage noties als "iets dat tweeduizend jaar stand houdt, kan niet allemaal onzin zijn" en "kunnen een miljard Chinezen zich vergissen?" vormen op het eerste gezicht sterke argumenten. Nog belangrijker is vermoedelijk echter het feit dat in de zestiger jaren een voorlopig einde kwam aan een periode van stormachtige vooruitgang in de geneeskunde en dat de beperkingen en keerzijden van de moderne geneeskunde — soms terecht — meer aandacht kregen. Daarnaast leidde afkeer van de moderne techniek, vooral gedragen door een toenemend milieubesef, tot een chemofobie die bij veel mensen een irrationale angst voor geneesmiddelengebruik veroorzaakte en nog veroorzaakt. In dezelfde periode ontstond in het Westen belangstelling voor de Oosterse cultuur en de Oosterse mystiek. In het kielzog van de yoga, de Transcendentale Meditatie, het Tibetaanse Dodenboek, de Bhagwancultus en de I-Tjing deed de acupunctuur zijn intrede in de westere wereld. De nederlandse sinoloog, prof.dr.K.M.Schipper, hoogleraar aan de Sorbonne, beschreef deze gang van zaken nog eens in een interview met Max Pam (kleurkatern Vrij Nederland, 20 juli 1985).

Wederopbloei van een cultus

Het Westerse intellectuele en culturele overwicht over o.a. China was en is zo groot, dat het in staat is

Vereniging tegen de Kwakzalverij

Opricht 1 januari 1881

Correspondentie-adres: Bergse Dorpsstraat 101
3054 GC Rotterdam; tel 010-187149

BESTUUR:

Voorzitter: C.W.Chr. Deurman, Arnhem

Secretaris: I.A. van de Graaff, Rotterdam

Penningmeester: H.A.M. Voorbij, Vinkeveen

Leden: G.R. van den Berg, Amsterdam

prof. B.S. Polak, Amsterdam

D. Uitterdijk, Medemblik

Adviserende leden:

S. Lelie, Middelburg

prof. dr. F.A. Nelemans, Duivendrecht

Postgiro van de Vereniging: **32237** ten name van
Penningmeester van de Vereniging tegen de Kwak-
zalverij, Vinkeveen.

De **contributie** bedraagt thans f 30; voor studenten en
leerlingverpleegkundigen f 10; begunstiger wordt
men door een schenking aan de vereniging van
minimaal f 100.

gebleken om in China te leiden tot een "wederopbloei" van een cultus, waarvoor op dat moment in het Westen grote belangstelling bestond, maar die in China reeds als ondeugdelijk was opgegeven. Schipper: "De acupunctuur bestond niet meer in China. Alleen in Vietnam bestond de acupunctuur nog. In Vietnam is het door Franse artsen bestudeerd, die het beschreven als een soort massage, en daarna is het naar Frankrijk meegenomen, waar het is opgenomen als een marginale vorm van geneeskunde De Fransen hebben de acupunctuur weer aan China teruggegeven. Zo veel Franse acupuncturisten gingen terug naar de bron dat de Chinezen zich verplicht voelden zich weer in de acupunctuur te gaan verdiepen. Wij hadden gezegd dat het hun cultuur was, nietwaar? Toen moest het ook wetenschappelijk worden en zijn ze open-hartoperaties en dat soort dingen gaan doen. De grootste flauwekul is erbij gehaald, maar inmiddels is de mode al weer bijna overgewaaid". Met andere woorden de markt was rijp voor een alternatieve, niet westerse vorm van geneeskunde en deze werd gevonden in de acupunctuur.

Beoefening van acupunctuur door artsen en later ook fysiotherapeuten verhoogde al snel het aanzien er van bij de leek. Voor de beoefenaren zelf ging de acupunctuur gelden als een extra deskundigheid, een soort specialisatie, die vaak een nieuwe klantenkring opleverde — welkom in een tijd van artsenoverschot en kleine praktijken. Zo kreeg de acupunctuur in korte tijd een vaste voet aan de grond.

Stiekem gewone narcosemiddelen

Zal dit nu ook zo blijven, met andere woorden haalt de acupunctuur 1990? Vermoedelijk wel. Recente onthullingen door Chinese artsen (bericht AFP, Volkskrant 24 april 1985) dat de patiënten die ten tijde van de Culturele Revolutie in China onder acupunctuur-anaesthesie werden geopereerd, onder toezicht van buitenlandse bezoekers, stiekem toch ook gewone narcosemiddelen kregen toegediend, zijn interessant en vermakelijk, maar voorlopig te anekdotisch om al te veel invloed te hebben. En gezien de mate waarin de acupunctuur zich thans heeft verspreid en gezien de status die het in brede kringen geniet, zullen er voorlopig zeker mensen zijn die "het ook eens willen proberen". Ook zal het aantal acupuncturisten voorlopig wel op peil blijven gezien de nog voortdurende overvloed aan cursussen en "gedegen" opleidingen, die vooral ook gemeen hebben, dat er hoge kosten aan verbonden zijn (de kost gaat ook hier voor de baat!).

Op den duur valt echter een terugval in de omvang van het acupunctuurwezen te verwachten. Het ontbreken van echte werkzaamheid is, gezien het voortbestaan van vele andere vormen van kwakzalverij, onvoldoende om de acupunctuur geheel te laten verdwijnen. Bij veel arts-beoefenaren van de methode zal echter op een gegeven moment het ontbreken van voorspelbare en reproduceerbare resultaten toch wel leiden tot frustratie en tot het toepassen van andere methoden, als de client toch een niet-reguliere behandeling wenst: de alternatieve markt is nog lang niet uitgeput. Wie weet wat in dit opzicht de oude Egyptenaren, de Inca's of de Chiricahua - indianen voor ons nog in petto blijken te hebben!

Klein hoekje binnen de fysiotherapie

Het volk wil nu eenmaal bedrogen worden en er zullen zeker klachten en kwalen blijven, waarvoor geen kruid gewassen is. De acupunctuur zal aldus in het jaar 2000 wellicht een klein hoekje gevonden hebben binnen de fysiotherapie, waar zij nog het beste past. Binnen de fysiotherapie vigeren immers reeds een aantal behandelmethoden, waarvan het effect ook hoogst onzeker is (ultrakorte-golf, ultrageluid, manipulatie, parafinepakkingen, e.d.) en waarvan de theoretische basis zwak te noemen is. Hoewel commerciële factoren — de klant is koning, etc. — dus nog wel voor een aantal jaren het voortbestaan van de acupunctuur zullen verzekeren, zal op den duur de onmogelijkheid om de theorie van de acupunctuur ook maar enigszins te integreren in de huidige kennis van anatomie, fysiologie en pathologie leiden tot een zachte dood van deze niet on-pijnlijke behandelwijze. Wanneer dat dan uiteindelijk zijn beslag zal vinden? Wel, voor het antwoord op deze vraag, wende men zich bij voorkeur tot een erkend astroloog.

Hoorn, juli 1985

C.N.M. Renckens

MOERMAN-ARTS OVER "IDIOOT GEKLUNGEL"

Een volkomen onverklaarbare zaak noemde de Nijmeegse bio-chemicus prof. dr. H. Bloemendal de "onmacht van de begeleidingscommissie onderzoek Moermantherapie". Hij zei dit in een gesprek met Joop Meijnen van NRC Handelsblad. In een motie van het CDA-lid F. Borgman drong de Tweede Kamer in 1979 aan op een wetenschappelijk onderzoek naar de kankertherapie van dokter Moerman. Moerman claimt één van de vijf opgegeven patiënten met zijn dieet te kunnen genezen.

De commissie moest het onderzoek opzetten en begeleiden. Prof. Bloemendal zei hierover: "Ik dacht met mijn boerenverstand: als er zulke duidelijke claims op tafel liggen, wat ligt er dan meer voor de hand dan te beginnen met een inventarisatie van beschikbare informatie, dus met een retrospectief onderzoek van de ziektegeschiedenissen van die patiënten eventueel aangevuld met interviews? Maar niets hoor, dit simpele voorstel werd al in de eerste bijeenkomst van tafel geveegd. De Moerman-artsen wilden er niets van weten. Al mag je verwachten dat artsen er een enigszins redelijke patiëntenregistratie op na hielden!

Dus zou het een z.g. prospectief onderzoek moeten worden. Er zijn in de loop van de jaren vijf modellen voor dit onderzoek ontwikkeld. Ook nr. 5 bleek dit voorjaar gedoemd om te mislukken omdat er bijna geen Moerman-arts meer te vinden is die er zijn medewerking aan wil verlenen.

Dr. H.C. Moolenburgh van de artsen-werkgroep niet-toxische tumortherapie, een werkgroep waar 22 van de ongeveer 30 Moermanartsen bij zijn aangesloten noemde de voorstellen, de z.g. onderzoeks-protocollen "idioot geklungel". Ook de vereniging van Moermanpatiënten "Amnestie" bleek weinig gebrand op het doorgaan van het onderzoek.

Een Moerman-arts liet zich eens ontvallen, bij een discussie over de resultaten van het dieet van de bejaarde Vlaardingse arts: "wij krijgen de patiënten in het laatste stadium". De mensen derhalve die met de moed der wanhoop nog ergens uitkomst zoeken, hoe somber de verwachtingen ook zijn. Zij klampen zich vast aan een dieet, dat het "moet doen" en het beste dat men er van kan zeggen is dat het de patiënt voedt met de, ijdele, hoop dat hij zelfs iets aan zijn toestand kan doen, dat hij toch niet helemaal machteloos is tegenover de verschrikkingen van het kankergezwel en zijn uitzaaiingen. Daarop doelen ook de Moerman-artsen wanneer zij ook het welzijn van de patiënt in het onderzoek willen betrekken.

Terecht wees Tamar (Renate Rubinstein) er in Vrij Nederland eens op, dat het alternatieve gedoe aan waarde voor de patiënt vermindert zodra het uit de ziekenfondskassen zou worden bekostigd: dan ontleent men hem het prettige gevoel dat hij "iets voor zijn gezondheid over heeft". Daarop ook speculeren weinig scrupuleuze genezerikken: Vraag maar een flinke prijs, dan kan de patiënt zich in elk geval

koesteren in het bewustzijn, véél voor zijn gezondheid over te hebben.

---o---

METHODE-DENISON VOOR WOORDBLINDHEID IS "MALLOTIGE ONZIN"

De Amerikaanse methode-Denison om woordblindheid te genezen kent sinds kort in ons land een aantal beoefenaren. Het Eindhovens Dagblad signaleerde dit verschijnsel in een artikel, geschreven door Anja van den Akker. Zij bracht een bezoek aan een sport-schoolhouder te Oss, Louis Pardoel (53) die de methode-Denison toepast.

Het gaat om het in balans brengen van het lichaam vertelde Pardoel de verslaggeefster van de Eindhovensse krant. Wat behelzen nu de heilzame oefeningen, wil zij weten. Louis Pardoel: "Ga maar eens staan. Jouw linkerarm is het sterkst, want je schrijft met je linkerhand. Die arm gaan we gebruiken. Strek maar. Ik druk er nu met een pond of zes op. Jij spant je arm en zie, nu is er een evenwicht tussen jouw kracht en die van mij. Houdt nu eens dat kopje koffie vast. Concentreer je daar op. Nu weer die spiertest. Kijk, je arm kan diezelfde druk niet weerstaan. Koffie is kennelijk niet goed voor je. Het lichaam liegt nooit" ...

"Bij die koffie-test drukte u duidelijk veel harder", protesteert Anja van den Akker. "Dat zeggen ze allemaal in het begin. Het lichaam liegt niet", is het resolute antwoord van Pardoel.

Zij is te rade gegaan bij dr. Van der Leij van de Amsterdamse Vrije Universiteit. Hij is gespecialiseerd in woordblindheid. Over de methode-Denison zegt hij: "Die mallotige onzin is geen stuiver waard. Maar er gaan wel veel stuivers in om".

Elkaar aanraken voor gezondheid

De woordblindheid-methode van de Amerikaan Denison is gebaseerd op de zogenaamde Touch for Healththeorie, de TFH. Dat is geen geneeswijze maar gericht op het gezond blijven door elkaar aan te raken. De methode gaat er van uit dat bepaalde lichaamsdelen corresponderen met òf de linker hersenhelft òf de rechter. Dat klopt. Voorts wordt beweerd dat leerproblemen samenhangen met het niet goed ontwikkeld zijn van de beide hersenhelften. Ook dat is juist. Maar nu komt het kardinale punt. Een *samenhang zegt niets over de oorzaak*. Tevens kun je je afvragen of we niet te doen hebben met het vraagstuk van de kip of het ei. Kunnen woordblinde mensen niet goed lezen omdat hun hersenhelften onvoldoende zijn geactiveerd omdat deze mensen te weinig lezen? En toch zijn er personen die weinig lezen en het heel goed kunnen en anderen bij wie het tegenovergestelde het geval is. Methodes als Touch for

Health gaan er van uit dat daar met lichaams oefeningen "van buitenaf" iets aan kan worden gedaan. Daarvoor bestaat geen enkel bewijs. Als wetenschapper heb ik er dus niets aan", aldus Van der Leij tegen het Eindhovens Dagblad.

De landelijke vereniging van ouders van woordblinde kinderen, De Pijler, onderschrijft de opvatting van dr. Van der Leij. De woordvoerster voor Zuidoost Brabant, mevr. M. van Alphen is er van overtuigd dat alternatieve oplossingen het eigenlijke probleem niet uit de weg ruimen.

Touch for Health-instructeurs hebben inmiddels schoolbegeleidingsdiensten in den lande benaderd. De psychologe C. Wolkers van het Centrum voor Onderwijsbegeleiding te Leeuwarden zag er wel iets in. Het zou bijdragen tot een stabielere waarneming.

De lerares handwerken uit Bergeyk Josephine Asselbergs is een van de "voorvrouwen" die de methode - Denison propageren. Bij consulten voert zij net als Pardoel spiertesten uit. Ze noemt het een "kindervriendelijke methode". Maar personen die volledig van hun woordblindheid zijn genezen — neen, daar kan ze niet mee voor de dag komen.

De kosten van de consulten van het handjevol mensen dat de methode toepast variëren van dertig tot vijftig gulden per uur.

---0---

BEERPUT OPENGETROKKEN BIJ ACUPUNCTUURCENTRUM

Het lijkt een aardige beerput die de Eindhovense politie heeft opengetrokken met de arrestatie van de 41-jarige dr. X, schrijft het Dagblad voor Noord-Limburg naar aanleiding van het optreden tegen een acupunctuurcentrum te Venlo. Dat is aldaar sinds 1981 gevestigd aan de Dominicanenstraat. Een afgedrukte foto toont een papier voor een van de ruiten met de tekst: "Wegens omstandigheden voorlopig gesloten (kaarten zijn afwezig). Bij hervatting van de behandelingen wordt U telefonisch gewaarschuwd".

De 50-jarige directeur als X aangeduid zou zich hebben schuldig gemaakt aan het uitoefenen van de geneeskunst zonder de bevoegdheid daartoe te bezitten, valsheid in geschrifte, belastingfraude en schennis der openbare eerbaarheid.

Wat dat laatste betreft — X bleek de gewoonte te hebben vrouwelijk personeel aan een lichamelijk onderzoek te onderwerpen, voorgevende dat hij arts was. De echtgenote van X, als P aangeduid, wordt er van verdacht medeplichtig te zijn aan het onttrekken van geld aan de stichting acupunctuur en Y, voorzitter van de stichting (een echte arts) zou zwart geld hebben aangenomen van pseudo-arts X.

Met een Chinese titel

Dokter Y voert de titel van "doctor", omdat hij gepromoveerd zou zijn op acupunctuur aan de universiteit van Nanking in China. Buitenlandse titels worden overigens in ons land alleen erkent wanneer met het betrokken land een verdrag is gesloten. Dat is niet het geval met de volksrepubliek China. Y is in 1981 een acupunctuurcentrum in Venlo begonnen. In datzelfde jaar wordt in Den Haag de stichting Acupunctuur opgericht, gevestigd te Venlo. Y wordt daar voorzitter van. In 1982 komt er een tweede stichting bij: de stichting Alternatieve Geneeskunde. Aanvankelijk had Y een compagnon, eveneens een huisarts, die als secretaris van de stichtingen optreedt. Maar deze komt korte tijd later bij het tennissen te overlijden. Penningmeester van de stichting Alternatieve Geneeskunde wordt acupuncturiste P. uit Blerick.

Dokter Y verkoopt na enige tijd zijn huisartsenpraktijk in Woensel bij Eindhoven en gaat zich in Eindhoven helemaal richten op zaken als acupunctuur, iriscopie, anti rook/neuraal therapie, dr. Aslantherapie (de behandeling van ouderdomskwalen naar de opvattingen van de Roemeense dr. Aslan), cosmethische therapie, auriculotherapie en, "down to earth" gewoon gewichtsvermindering.

De pseudo-dokter uit Zuid-Afrika

Rest nog die zogenaamde "dr. X", die beweert in Zuid-Afrika (!) psychologie te hebben gestudeerd. Hij is afkomstig uit Den Haag, waar zijn ex-echtgenote nog woont. Op de een of andere wijze is de thans 50-jarige "dr. X" in contact gekomen met de penningmeesteres van de hierboven aangeduide stichtingen, acupuncturiste P, thans 27 jaar. Het paar is, ondanks het leeftijdsverschil getrouwd. Het woont in een bungalow in de Venlose bloemenbuurt.

Met de komst van X begon, platweg uitgedrukt, het "gedonder". Voormalig personeel van de acupunctuurcentra te Venlo en Eindhoven schreef een brief aan de officier van justitie om zich te beklagen over het optreden van "dr. X" tegen zowel personeelsleden als patiënten. Ook ontevreden patiënten oordeelden negatief over de behandeling.

Saillant noemt in dit verband Hans Bos in zijn artikel in het Dagblad van Noord-Limburg de opmerking die de Eindhovense huisarts Y. maakte tijdens een vraagesprek met de krant: "Zo zijn er", zei hij, "een heleboel niet-artsen die hier en daar een cursus acupunctuur hebben gevolgd en vervolgens een praktijk zijn gestart. Daarmee overtreden ze de wet maar bovendien vind ik het medisch niet verantwoord. Als klap op de vuurpijl durven ze ook nog eens absurd hoge prijzen in rekening te brengen. Omdat controle achterwege blijft, vallen ze alleen door de mand als een behandeling verkeerd uitpakt en de patiënt een klacht indient".

Volgens de raadsman van "dr. X", de Roermondse advocaat mr. B. Moszkowicz heeft zijn cliënt beloofd enkele zaken recht te zetten ...

ALTERNATIEVE BEHANDELING VAN MIGRAINE

Een van de gezichten van de alternatieve geneeswijzen is de neuraaltherapie. Dat is voor de alternatieven ook weer een z.g. totaaltherapie, waarbij men niet de symptomen behandelt maar de bron van de ziekte. Of althans, zeggen wij als nuchterlingen, wat daarvoor wordt aangezien. Het gaat weer om de héle mens! Men onderscheidt echter wel een z.g. segmenttherapie en een therapie die zich richt op de behandeling van z.g. stoorvelden.

De neuraaltherapie wordt onder andere toegepast door de arts D.J. van Brummen uit het Noordhollandse Laren. Volgens een aan de pers door Stremming Public Relations toegezonden bericht heeft Van Brummen over de neuraaltherapie gesproken op een bijeenkomst van de afdeling Amsterdam van de Nederlandse Vereniging van Migraine-patiënten te Amstelveen gehouden. Er was gelegenheid van discussie!

Maar daar bleef het niet bij. Voor dezelfde afdeling van de vereniging van migrainepatiënten trad ook ene dr. Van Delft op. Dat is een arts-orthomanipulator. Volgens hem kunnen ook migrainepatiënten door orthomanipuleren van hun kwaal worden afgeholpen. Er zou volgens Van Delft vaak samenhang zijn tussen rug- en ernstige hoofdpijnen.

Orthomanipulatie is een behandeling waarbij gewrichten in de normale (ortho-) positie worden teruggebracht. De laatste jaren is er een vergrote belangstelling voor de orthomanipulatie.

---O---

MAGNETISEUR HAALDE DIEP ADEM BIJ ZIJN STRIJKERSKUNST

De schrijfster Renate Rubinstein, die als Tamar een wekelijkse column heeft in Vrij Nederland verhaalde onlangs van haar ervaringen met een magnetiseur naar haar toe gestuurd door iemand die het goed met haar meent. Haar rechterschouder is verkalkt geraakt en die iemand had gemeend dat een magnetiseur daar wel raad op wist. "Toch doet die rechterarm elk dag wat minder pijn dankzij een medische ingreep die heel wat minder zachtvaardig was dan de zachte hand van de kosmische energie".

"Die man" dan legde zijn handen op haar schouders, rug en voeten en haalde daarbij diep adem. "Om mijn genezing tegemoet te komen haalde ik eveneens diep adem, maar verder gebeurde er niets". De plekken waarop hij zijn handen legde werden op de duur aangenaam warm. "Dat is de kosmische energie" zei de magnetiseur goedkeurend. Ik deed mijn best om te denken tsjonge, tsjonge, dat is wel fantastisch warm en niet te denken, dat je dat altijd hebt met handen".

De magnetiseur zei dat hij in de toekomst schouwen kon en dat geneerde Tamar een beetje omdat zij

gelooft dat de toekomst nog niet bestaat en daarom ook niet gekend of geschouwd kan worden. De magnetiseur had het ook over een verleden waarin hij een "cel van een mineraal" was geweest (hij kon zich het schitteren van lichtjes in een soort grot nog herinneren) en van een verre toekomst op een andere planeet. Na zijn minerale periode was een lange periode van dierlijkheid gekomen en nu was hij dus mens, maar ook dat bestaan was maar tijdelijk. Hij zou voortgezet worden op een andere planeet, als deel van de wereldziel. "Ik begreep dat de re ncarantie in wezen een vorm van carrière maken is en het verbaast mij dan ook niet dat hij er cursussen in geeft".

---O---

LEG ER 'N VISSIE OP

P.M. Rooker, die in de Enkhuizer Courant een "column" heeft onder de titel Van hier tot gunter stapte binnen bij een apotheek in de Westerstraat, gevestigd in een pand met een fraaie 17de eeuwse trapgevel. Het is de enige apotheek in deze stad aan het IJsselmeer. Maar hij denkt ook aan de tijd dat zijn grootvader de leefregel hanteerde: Trek genoeg klere aan je lijf, die verjage de ziektekieme! Zelf zwoer hij bij een extra borstrok. Maar niet te vergeten één neutje per dag. In het tafelkastje stond dan nog het flesje Haarlemmerolie. "Het was de bloeitijd van somnambules, slapende dames, kwakzalvers, piskijers, strijkers of hoe ze allemaal ook mogen heten".

Rooker herinnert zich wonderdokter Gunstra uit Venhuizen. "Ik zie hem in m'n jeugd n g voorbijgaan op z'n wrakke fiets. Aan het stuur een bebloed konijn, op de bagagedrager een zootje dooie vis. Met die ingrediënten wist hij alle kwalen feilloos te genezen. Maar je moest er wel in geloven, natuurlijk".

Eerlijk gezegd, besluit Rooker, "geloof ik toch maar liever in de apotheker".

Wat die Gunstra betreft — hij stond in de streek bekend onder het "wachtwoord": Leg er 'n vissie op....

---O---

EEN PAAR CITATEN...

In de loop van deze zomer liet De Telegraaf voor- en tegenstanders aan het woord over de alternatieve genezers. Met als titel "Gang naar alternatieve genezer gangbaarder". Een paar citaten uit dit artikel:

Prof. mr. W. van der Mij, beleidsadviseur van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter Bevordering van de Geneeskunst: De onoverzichtelijkheid van het alternatieve circuit komt de beeldvorming naar buiten niet ten goede. "Wat te denken bijvoorbeeld van zes acupunctuur-opleidingen die fundamenteel verschillen qua inhoud, duur en de eisen, die aan de

vooropleiding worden gesteld?"

Dr. C.W. Aakster, medisch socioloog: Alternatieve geneeswijzen zullen, ondanks alle tegenwerking van gevestigde instanties een steeds grotere rol gaan spelen bij onze gezondheidszorg. De rationeel-analytische benadering van de werkelijkheid verliest terrein aan de holistische opvatting, die de levensverschijnselen meer in hun geheel en met elkaar in verband ziet. De overheid heeft te weinig oog voor deze ontwikkeling".

Arts Paul van Dijk: Alternatieve geneeswijzen bieden geen soelaas voor de malaise waarin onze gezondheidszorg is geraakt. De kans dat met de intrede van de alternatieve therapieën op de officiële gezondheidsmarkt nieuwe kanalen van afhankelijkheid worden gecreëerd acht ik levensgroot aanwezig.

Natuurarts L. Kunst heeft zich na een praktijk als huisarts te Rijssen bekwaamd in de neuraal-, de manuele, de ozon-, de chelatietherapie: de fumaar-zuurtherapie voor psoriasis-patiënten, Kunst: "Je moet als arts oog hebben voor wat niet lukt. Daar leer je van. De patiënten zijn mijn beste informatiebron".

En wat ontbreekt er in deze rij? Dat zal de lezer van dit Actieblad wel duidelijk zijn. Tegen de onverholten propaganda van een Aakster ("een vurig pleitbezorger van alternatieve geneeswijzen") had een woord van de Vereniging tegen de Kwakzaverij dienen te staan.

Vermelden wij tenslotte nog dat prof. Van der Mijl desgevraagd aan Yvonne Laudy, die de gesprekken voerde voor De Telegraaf, nog mededeelde: De betrokkenheid van reguliere artsen bij het alternatieve circuit kan zowel een kwestie van overtuiging zijn, als een reactie op de gespannen arbeidsmarkt. "Door zich nieuwe methoden en technieken eigen te maken hoopt men op de arbeidsmarkt een betere uitgangspositie te verwerven".

---o---

NOODLOTTIG GEVAL VAN CHELATIE BERECHT

Hoewel de hoofdinspecteur van de volksgezondheid van oordeel is dat de toepassing van de chelatietherapie bij aderverkalking medisch ongefundeerd en niet aanvaardbaar is zal de inspectie alleen optreden bij behandelingen met dodelijke afloop. Een chelatie-arts uit Ermelo, de 42-jarige J.R. is veroordeeld tot 10.000 gulden boete. Hij had te Zwolle een verzwakte vrouw onvoldoende onderzocht alvorens een infuus tegen aderverkalking te geven met het onthardingsmiddel TAED. De vrouw overleed spoedig daarna. Het Arnhemse gerechtshof bevestigde met dit arrest het vonnis van het Medisch Tuchtcollege te Zwolle, dat de zaak tegen J.R. vorig jaar had behandeld.

Volgens de geneeskundig inspecteur van de volksgezondheid in Overijssel, dr. T. Landheer, heeft de toediening van het infuus met het chelatie-middel de overlevingskansen van de toch al in ernstige toestand

verkerende patiënte tot nul gereduceerd. De vrouw overleed kort nadat haar voor de derde keer het infuus was toegediend door de Ermelose arts.

---o---

HOMEOPAAT IN DE KNOOP MET RADIOPRAATJES

"Hoeveel zou die schaatser zich hebben laten betalen toen hij enkele weken geleden de hoer uithing in een sportprogramma van de Avro door de verbouwereerde interviewer Ruud ter Weijden voor de camera toe te vertrouwen dat hij zijn successen op het ijs dankt aan de gezonde produkten van Bioform?" Aldus, nu al weer enige tijd geleden Vrij Nederland. Bioform Holland BV te Heerenveen is gespecialiseerd in natuurlijke genees- en voedingsmiddelen. De homeopathisch arts Rink Nauta uit Assen weet er van mee te spreken toen hem, aldus nog steeds Vrij Nederland, vorig jaar een miljoen gulden werd geboden voor het maken van reclame in zijn wekelijkse radiopraatje voor de Tros over homeopathische geneesmiddelen. Een interessant voorstel want Nauta zat tot zijn nek in de schulden als gevolg van de mislukking van een gezondheidscentrum in het Drentse Elp.

Bij nader inzien is Nauta teruggekrabbeld: hij wilde zijn vrijheid onderwerpen uit te kiezen en geneesmiddelen van andere bedrijven te nemen. Maar Bioform heeft hem op een andere wijze in de tang genomen. Hij zou met zijn radiopraatje in strijd handelen met een nog geldende bepaling van een contract dat in de loop van 1983 was ontbonden. In dat jaar was Nauta als sales promotor in dienst getreden van de moedermaatschappij van het Heerenveense Bioform, Bihol B.V.. Hij zou lezingen houden, artikelen schrijven en meewerken aan de ontwikkeling van nieuwe produkten op homeopathisch gebied.

Oesters en zeewieren

Zo reisde Nauta naar Japan en naar IJsland om studie te maken van de heilzame werking van onderscheidenlijk oesters en zeewieren. Zal Christian Friedrich Samuel Hahnemann, de zo vereerde grondlegger van de homeopathie (1755-1833) dat ooit gedacht hebben? En Nauta schreef artikelen — zijn bevindingen werden gepubliceerd in Story en in verschillende zondagsbladen.

En hij hield lezingen. Op een keer noemde hij, sprekend voor een gehoor in Den Bosch, behalve produkten van Bioform ook die van andere produkten. Maar de zoon van de directeur zat met een bandrecordertje achter in de zaal en de directeur riep de volgende dag Nauta op het matje. Het contract is enige maanden later ontbonden, maar het in het contract opgenomen concurrentiebeding over een tijdvak van vijf jaar bleef gehandhaafd. Vandaar het kort geding.

Vrij Nederland had beslag weten te leggen op het "voorlopige concept"-contract voor de radiopraatjes over homeopathie. Het eerste punt was: 5 jaar 1 miljoen in buitenland (schoon); het tweede punt betaling in maandelijkse termijnen van plm. 17.000 per maand. Volgens het derde punt moest directeur H. Hutting van Bioform geruime tijd van tevoren de tekst van de radiopraatjes ontvangen. "De produkten welke in overleg gekozen worden zullen ook daadwerkelijk genoemd worden". Punt 4 vermeldde: "Rink Nauta verplicht zich alleen en zonder uitzondering datgene te promoten dat ten eerste uiteraard in het onderwerp past, doch dat slechts commerciële revenuen brengt aan degenen welke daar door H. Hutting voor aangewezen worden".

"Aankoop van vijftien minuten zendtijd op de Tros-radio", zo brandmerkt VN dit onfrisse ontwerp-contract.

---O---

PODO-ORTHESIOLOOG

Gelukkig dat we de nieuwe Van Dale bij de hand hebben, want zo kunnen we gewaar worden wat er achter die geleerde term schuilt. De podo-orthesiologie is een medisch specialisme dat zich bezig houdt met de correctie van voetafwijkingen door middel van steun- inlegzolen, aangepast schoeisel en dergelijke. Een beoefenaar van de podo-orthesiologie schreef een dame met rugklachten bepaalde zooltjes voor, die wat minder volumineus waren dan de steunzolen door een ander voorgeschreven, die haar geen baat hadden gebracht.

De dunnere zooltjes brachten geen enkele verandering in het euvel. Opnieuw reed de betrokkene naar de haar aanbevolen podo-orthesioloog, een flink eind buiten haar woonplaats gevestigd.

Hij ontving haar met een verrassende mededeling: U lijdt aan een nierziekte. Hij schreef de verbaasde patiënte weer een ander soort zooltjes voor en liet dat vergezeld gaan van de verbazingwekkende profetie: Als U deze zooltjes zult dragen wordt de urine donker van kleur. Daar moet U niet bang van worden, want het is de weg naar de genezing.

Ze ging de nieuwe zooltjes dragen maar er gebeurde niets — de rugklachten verdwenen evenmin. Het werd haar duidelijk dat deze podo-orthesioloog niet degene was bij wie zij soelaas zou moeten vinden.

---O---

Knipsels, vouwbladen?

De redactie van ons Actieblad tegen de Kwakzalverij houdt er zich voor aanbevolen

FISCUS PAKTE MAN VAN DE GENEZENDE STENEN AAN

De lezer van dit blad weet inmiddels waar hij "edel-en halfedelstenen" kan kopen ter genezing van ik-weet-niet-hoeveel kwalen. Daarvoor moet men naar Godlinze in Groningen, waar zelfs touringcars vol toeristen "aanleggen" om een bezoek te brengen aan de "marmerkoning" Bruno Santenera die beelden tentoonstelt. Over "Het stenen tijdperk van Bruno Santenera uit Godlinze" publiceerden wij in juni 1983 een uitvoerig artikel. In "vertrouwelijke gesprekken" met patiënten overlegt Santenera, zo bleek, welke stenen zij zouden moeten kiezen om van een kwaal verlost te worden. Een onbetamelijk staaltjes van kwakzalverij.

Onlangs was Santenera weer "in het nieuws". Hij ketende zich zelf vast aan het belastingkantoor te Delfzijl en liet zich fotograferen: een protest tegen een forse belastingaanslag. Santenera zou een belastingsschuld hebben van ruim drie ton.

Met een achttien centimeter hoge en twee kolom brede foto stond Santenera in het Algemeen Dagblad: de aankoop van de handboei om zich vast te ketenen aan het belastingkantoor heeft zijn geld dus wel opgebracht. Van publiciteit is Santenera immers allerminst alkerig en een conflict met de belastingen doet hem voor het oog van het publiek geen kwaad. De handel in "genezende" stenen kan worden voortzet, daar in Godlinze.

ONDER DE VLEUGELS VAN OSWALD

Er is een ware wildgroei van alternatieve instellingen en organisaties: ieder probeert een graantje mee te pikken in wat volgens sommigen een aanzwellende stroom is, terwijl anderen, men moet nu eenmaal afgaan op het "natte fingerwerk", van oordeel zijn dat er meer sprake is van een verplaatsing van het ene alternatieve naar het andere alternatieve circuit. De mode is machtig!

Als "Nederlandse tak" van de internationale associatie "Freedom of Choice" is een nieuwe patiëntenvereniging opgericht, die de naam van De Keus heeft gekregen. Wij hebben De Keus nog niet aangetroffen bij de lijst van lid-organisaties van het Lopag (Landelijk overleg van patiëntenorganisaties voor alternatieve geneeswijzen). De nieuwe vereniging wil de leden bijstaan met het maken van een keus: welke alternatieve genezer voor hun kwalen in te schakelen. Artsen staan, zo erkent men, lang niet altijd te trappelen om hun patiënten door te verwijzen naar een alternatieveling. En als ze het wel zouden doen — hoe kunnen ze dan weten wie "die beste" is? De Keus wil die taak overnemen. De vereniging is voor samenwerking tussen allopathie en natuurgeneeswijzen, zo wordt vermeld.

"Voor Progressieve Geneeskunde"

De mededeling over de oprichting Van De Keus

troffen wij aan in een blad van de stichting Voorlichting Natuurgeneeswijzen. Voorzitter van deze stichting is de heer H. Oswald. Oswald was in september vorig jaar van de partij bij de oprichting van de **Stichting Vrije Universiteit voor Progressieve Geneeskunde**. De naam universiteit is, gelijk bekend, niet beschermd. Op de uitnodiging viel te lezen: Deze universiteit is gericht op het opleiden van vakbekwame therapeuten met als specialisatie degeneratie-ziekten" (lees kanker) De stichting beschikt over het pand Velperweg 97 te Arnhem. Het welkomstwoord werd gesproken door H. Oswald. Bij deze gelegenheid liet hij achter zijn naam een Engelse graad vermelden Ph.D., waaruit wij moeten afleiden dat hij filosoof is.

Er volgden toen nog drie andere sprekers nl. de *energetisch therapeut en electro-acupuncturiste* mevr. G. Hensen, de chirurg b.d. S. Bok (hij is cel- en enzymtherapeut) en G.S. Blokker N.D., die behalve homeopaat ook "electro- en energetisch therapeut" is.

De hierboven genoemde stichting voorlichting natuurgeneeswijzen van waaruit de oprichting van de patiëntenvereniging De Keus een voor de hand liggende ontwikkeling lijkt — is gevestigd in het pand Slimmeweg 9 te Sloten (Amsterdam) waar ook een groepspraktijk van alternatieve therapeuten is gevestigd waarin H. Oswald de scepter zwaait.

Uit het donkere dal vandaan?

Wij zijn de naam van Oswald al eens eerder tegengekomen. Als onderdeel van de beurs voor natuurlijke en alternatieve geneeswijzen Naturamed '83 werd in het Jaarbeurscomplex te Utrecht, net als dit jaar een congres gehouden. Volgens een artikel in het Dagblad voor Westfriesland van 3 oktober 1983 wilde H. Oswald, "voorzitter van de Stichting Voorlichting Natuurgeneeswijzen en Europees voorzitter van de (in de Ver. Staten opgerichte) "Freedom of Choice Movement in Cancer Therapy", vooral bereiken dat de natuurgenezers uit de sfeer van de kwakzalverij worden gehaald".

Ook toen had Oswald het over het betere samenwerking die hij voorstond tussen allothapie en alternatieven. "Wij willen de traditioneel werkende huisartsen duidelijk maken, dat we al lang uit het donkere dal van de kwakzalverij zijn".

Op het congres van 1983 zou de Portugese arts R. Rodriguez een nieuwe kankertherapie presenteren. We hebben daar niets meer over gehoord. Wel is dezer dagen de "Vrije Universiteit voor Progressieve Geneeskunde" in opspraak gekomen.

GEZONDHEIDSZORG ACHTER DE KOMMA

Op 29 maart van dit jaar organiseerden stichting Sympoz en Academie De Aemstelhorn in de aula van de Vrije Universiteit te Amsterdam een symposium over "Gezondheidszorg achter de komma", opvat-

tingen over commercie en bedrijfsvoering en de gevolgen voor managers, beroepsgroepen en patiënten. Het verslag van het symposium is thans in boekvorm verschenen. Het bevat inleidingen van prof. Van Aalderen, Anbeek, Herman Bode, Andrée van Es, dr. Klinkert, dr. Peters, prof. Polak, prof. Van Praag, prof. Van der Werff, Van der Wilk, drs. Marie-José Willemse. Centrale thema's zijn o.a. management versus professie, profijt versus solidariteitsbeginsel, bedrijfsmatige aanpak versus kwaliteit van zorg en volksverzekering versus particuliere markt. Ook discussies en een nabeschouwing zijn opgenomen. Het boek is te bestellen door f 18.50 over te maken op postgiro 522866 of Rabobank Amstelveen 392384841 ten name van de stichting Sympoz, Plantsoen Laanhorn 17 te Amstelveen onder vermelding van "Symposiumboek AA".

OMSTREDEN DEL FERRO-METHODE

Petra Joustra is in de Telegraaf onlangs nog eens ingegaan op de omstreden Del Ferro-methode om stotteraars te behandelen. Del Ferro heeft een erkenning gekregen van het ministerie van Volksgezondheid, maar een van de voorwaarden was wel dat hij met erkende logopedisten moet werken. Hij heeft er inmiddels twee in dienst, die hijzelf heeft "bijgeschoold".

De deskundigen blijven echter skeptisch. Petra Joustra citeert in haar artikel voorzitter J.H.A. Leenders van de Vereniging van Logopedie en Foniatrie: "Wij zullen beslist niet ontkennen dat sommige stotteraars gebaat zijn met die therapie. En dat vinden we natuurlijk prima. Maar anderen zij weer meer geholpen met een andere methode. Del Ferro's therapie is kortom niet hét antwoord op het stotteren. Bovendien is hij nog te kort bezig om te zien of stotteraars die nu zijn genezen dat ook op lange termijn blijven".

En verder, op de opmerking van Del Ferro dat de opleiding logopedie "een ramp is": De meesten logopedisten kunnen wel degelijk helpen. En wat iedereen vergeet, is dat jaarlijks zo'n 1500 logopedisten die op scholen beginnende stotteraars signaleren dat gestotter al in de kiem smoren.

Len del Ferro is operazanger geweest. Hij heet eigenlijk Leonard Keyser. Del Ferro is zijn artiestennaam.

ALLES OM TE VERMAGEREN...

Een 52-jarige Amsterdammer die naar zijn zeggen over paranormale begaafdheden beschikt "behandelde" twee minderjarige meisjes, die hij van stress zou afhelpen terwijl ze tegelijkertijd enige pondjes zouden afvallen. De behandeling bleek te bestaan uit het bewusteloos maken met behulp van slaappillen, waarna de man ontucht met de meisjes pleegde. Een van de meisjes was jonger dan zestien jaar. De man is veroordeeld tot vier maanden gevangenisstraf met aftrek van voorarrest.